

MỘT SỐ BÀI HỌC KINH NGHIỆM PHÁT TRIỂN KINH THỂ THAO TRONG GIAI ĐOẠN MỞ CỬA, HỘI NHẬP QUỐC TẾ Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

SOME LESSON FROM EXPERIENCE IN DEVELOPING THE SPORTS ECONOMIC DURING THE CURRENT PERIOD OF OPEN-DOING AND INTERNATIONAL INTEGRATION IN OUR COUNTRY

TÓM TẮT: Trong phạm vi bài viết này, tác giả giới thiệu một số bài học kinh nghiệm ở các nước về đầu tư phát triển thể thao cộng đồng, thể thao chuyên nghiệp, chính sách phát triển ngành công nghiệp thể thao, thay đổi chính sách phát triển, liên kết với các ngành lĩnh vực khác để phát triển kinh tế thể thao. Đây là các cơ sở khoa học và thực tiễn giúp đề xuất một số chính sách phát triển kinh tế thể thao ở nước ta trong giai đoạn mở cửa, hội nhập quốc tế.

TỪ KHÓA: bài học kinh nghiệm, phát triển, kinh tế thể thao.

ABSTRACT: Within the scope of this article, the author introduces some lessons learned in other countries about investing in the development of community sports, professional sports, sports industry development policies, and changing development policies. develop and link with other sectors to develop the sports economy. These are scientific and practical bases that help propose a number of policies to develop the sports economy in our country during the period of openness and international integration.

KEYWORDS: Lessons learned, development, sport economy.

**TẦN LÊ MINH
NGUYỄN KIM HOAN**
Cục Thể dục Thể thao

**TAN LE MINH
NGUYEN KIM HOAN**
Sports Authority of Viet Nam

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Kinh tế thể thao là một bộ phận của nền kinh tế quốc dân, là một ngành kinh tế dịch vụ tổng hợp có tính chất liên ngành, gắn kết chặt chẽ với nhiều ngành kinh doanh, dịch vụ khác. Trên thế giới, kinh tế thể thao ở nhiều quốc gia đã thực sự là một cỗ máy đồ sộ, tạo công ăn việc làm, lợi nhuận, thu nhập đóng góp khoản thuế đáng kể cho ngân sách quốc gia. Có thể kể đến như Mỹ, lĩnh vực kinh tế thể thao chiếm tỷ trọng hơn 2,4% GDP (năm

2018) đứng thứ 11/25 ngành kinh doanh hàng đầu của nước Mỹ. Quy mô tổng thị trường đạt 400-435 tỷ USD mỗi năm, gấp hai lần ngành công nghệ ô tô và 7 lần ngành điện ảnh. Trung Quốc, nước sản xuất hàng hóa thể thao lớn nhất thế giới, ngay từ năm 2011, giá trị gia tăng của các doanh nghiệp thể thao Trung Quốc đã vượt mức 300 tỷ NDT, chiếm 1,2% GDP... [5]

Nhiều nhà nghiên cứu đã chỉ ra vai trò to lớn của thể thao đối với phát triển kinh tế, từ đóng góp trực tiếp đến gián tiếp. Các

đóng góp trực tiếp cho nền kinh tế đó là thúc đẩy hoạt động sản xuất, kinh doanh, dịch vụ thể thao tạo ra giá trị gia tăng, đóng góp đối với phát triển kinh tế, tăng thu ngân sách đối với các quốc gia thông qua thuế và tạo công ăn việc làm. Đóng góp gián tiếp: hoạt động thể thao có hiệu ứng lan tỏa góp phần phát triển kinh tế ở phạm vi địa phương. Phát triển thể thao kéo theo sự phát triển của hàng loạt lĩnh vực sản xuất, kinh doanh cung cấp hàng hóa, dịch vụ cho thể thao như xây dựng, sản xuất trang thiết bị, quần áo, giày thể thao, cung cấp dịch vụ ăn uống, dinh dưỡng, tổ chức sự kiện, du lịch...

Tuy nhiên, ở nước ta hiện nay kinh tế thể thao vẫn là lĩnh vực tiềm năng, chưa được khai thác, phát huy triệt để. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến chưa phát huy được hết những tiềm năng của kinh tế thể thao ở nước ta, trong đó có nguyên nhân được coi là “nút thắt” cơ bản, đó chính là cơ chế, chính sách cho phát triển kinh tế thể thao. Để khai thác tiềm năng kinh tế thể thao ở nước ta trong giai đoạn mở cửa, hội nhập quốc tế, cần phải có sự thay đổi về nhận thức lẫn cơ chế, chính sách, nhằm tạo môi trường thuận lợi thúc đẩy hoạt động kinh tế thể thao, tạo ra bước phát triển đột phá đóng góp trong tăng trưởng kinh tế cũng như đáp ứng các mục tiêu xã hội.

Bài viết này giới thiệu một số bài học kinh nghiệm ở các nước về các chính sách và hình thức đầu tư phát triển thể thao cộng đồng, thể thao chuyên nghiệp,

phát triển ngành công nghiệp thể thao, liên kết với các ngành lĩnh vực khác để phát triển kinh tế thể thao.

2. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

2.1. Một số bài học về thay đổi chính sách để phát triển kinh tế thể thao ở một số nước trên thế giới [3]

2.1.1. Trung Quốc và các chính sách thúc đẩy phát triển kinh tế thể thao

Chính phủ Trung Quốc đã ban hành nghị quyết chuyên đề về "Một số quan điểm về đẩy mạnh phát triển ngành công nghiệp thể thao và khuyến khích tiêu thụ thể thao", với mục tiêu tham vọng trong vòng 20 năm đưa thị trường thể thao Trung Quốc trở thành thị trường thể thao lớn nhất thế giới. Trong đó có cam kết dỡ bỏ các điều kiện rào cản đối với hoạt động kinh tế thể thao, giới hạn sự can thiệp của các cơ quan nhà nước vào thị trường; trái tâm đồ với nhà đầu tư nước ngoài; khuyến khích huy động đầu tư tư nhân bên cạnh việc tiếp tục duy trì nguồn tài chính từ ngân sách nhà nước; coi ngành công nghiệp thể thao như một ngành kinh tế xanh mũi nhọn. Các nhiệm vụ ưu tiên: dỡ bỏ hoạt động tiền kiểm đối với đăng ký kinh doanh; thay đổi cơ chế quản lý, điều hành thể thao theo hướng tăng cường cơ chế chuyên nghiệp, đổi mới cách thức quản lý đối với các câu lạc bộ, khuyến khích thành lập doanh nghiệp trong lĩnh vực thể thao; mở rộng các ngành dịch vụ thể thao; phát

triển các môn thể thao thu hút đông người tham gia; khuyến khích thành lập các tổ chức đào tạo, chăm sóc sức khỏe, hướng nghiệp, tư vấn đối với vận động viên. Các chính sách chủ yếu: Khuyến khích doanh nghiệp huy động vốn thông qua trái phiếu, cổ phiếu; quy định chính quyền địa phương phải có quy định cụ thể về tỷ lệ chi ngân sách hàng năm cho thể thao; ban hành một số ưu đãi về thuế (VD doanh nghiệp ứng dụng công nghệ cao có thể được giảm thuế từ 25% xuống còn 15%); ban hành quy định về sử dụng đất đô thị và đất nông thôn, trong đó bắt buộc các khu đô thị xây dựng mới phải có khu vực tập luyện, nếu không sẽ phải được quy hoạch, xây dựng lại; thực thi các biện pháp bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ, sở hữu thương mại đối với tên gọi, thương hiệu của các giải thể thao; dỡ bỏ một số điều kiện về bản quyền, cho phép các hãng truyền hình có thể mua bản quyền trực tiếp của các sự kiện thể thao, trừ các sự kiện lớn như Olympic, ASIAD hay FIFA World Cup.

2.1.2. Nhật Bản và những thay đổi trong chính sách phát triển thể thao để phù hợp với xu hướng xã hội

Chính phủ Nhật Bản, thông qua Bộ Giáo dục, Văn hóa, Thể thao, Khoa học và Công nghệ, đã ban hành nhiều kế hoạch, chính sách phát triển kinh tế thể thao. Các biện pháp chính bao gồm: phát triển số lượng người tham gia tập luyện thể thao và các CLB thể thao; xây dựng ngành công nghiệp thể

thao Nhật Bản theo hướng toàn cầu hóa, phát triển các thương hiệu thể thao hướng tới xuất khẩu; phát triển thể thao nhà nghề, tăng số lượng các CLB nhà nghề; phát triển các hoạt động thể thao gắn với du lịch. Trong giai đoạn vừa qua, Nhật Bản cũng tăng cường đăng cai tổ chức các sự kiện thể thao lớn như World Cup, Olympic, ASIAD nhằm tạo ra các "cú hích" phát triển kinh tế thể thao.

2.1.3. Úc và các chính sách phát triển thể thao cộng đồng, thể thao chuyên nghiệp

Thể thao chiếm vị trí quan trọng trong đời sống xã hội ở Úc. Chính phủ Úc và chính quyền các bang đã ban hành nhiều chính sách quan trọng để đảm bảo duy trì tỷ lệ cao người dân tham gia các hoạt động thể thao thường xuyên, qua đó tạo môi trường thuận lợi thúc đẩy kinh tế thể thao phát triển. Thể thao nhà nghề tại Úc đã có quá trình phát triển lâu đời, với 9 giải thể thao nhà nghề được tổ chức quanh năm, trong đó có 4 giải master. Việc khai thác bản quyền, đặt cược thể thao ở Úc cũng rất phát triển. Có tới trên 50 giải thể thao ở Úc có hoạt động đặt cược trực tuyến. Mức độ tăng trưởng của ngành công nghiệp thể thao ở Úc luôn được duy trì ở mức cao hơn so với rất nhiều ngành kinh tế khác.

2.1.4. Scotland và những thay đổi trong chiến lược phát triển thể dục thể thao để phù hợp với xu hướng xã hội.

Chính phủ Scotland đã đưa ra các thay đổi trong Chính sách phát triển TDTT với 4 việc quan trọng cần phải triển khai,

bao gồm: (1) Phát triển đội ngũ nhân sự nhiều kinh nghiệm, trình độ cao; (2) Xây dựng hệ thống các cơ quan, tổ chức, đơn vị điều hành một cách khoa học; (3) Trang thiết bị, dụng cụ tập luyện tốt; (4) Định hướng phát triển rõ ràng.

2.1.5. Hàn Quốc đầu tư phát triển ngành công nghiệp thể thao

Hàn Quốc có thị trường thể thao lớn thứ 3 châu Á (chỉ sau Trung Quốc và Ấn Độ). Chính phủ Hàn Quốc đã đưa ra chiến lược phát triển ngành công nghiệp thể thao, trọng tâm là phát triển giải bóng đá nhà nghề K league trở thành một trong những giải bóng đá nhà nghề hàng đầu và xuất khẩu các sản phẩm thể thao ra thế giới. Hàn Quốc cũng chú trọng đăng cai các sự kiện thể thao lớn, là một trong 4 quốc gia từng tổ chức trọn bộ 4 siêu sự kiện (Olympic mùa hè, Olympic mùa đông, World Cup và giải điền kinh IAAF). Hoạt động đặt cược thể thao tại Hàn Quốc phát triển mạnh, sử dụng kết quả của các môn thể thao nhà nghề, đua xe đạp lòng chảo và đua mô tô. Tiền thu từ hoạt động đặt cược thể thao được đưa vào quỹ phát triển thể thao do tổ chức KSPO quản lý.

2.1.6. Thái Lan liên kết ngành với các ngành lĩnh vực phát triển kinh tế thể thao

Nhiều năm trở lại đây, để thúc đẩy phát triển kinh tế, Thái Lan tập trung vào phát triển du lịch thể thao, thu hút du khách thông qua các sự kiện thể thao quốc tế và các tour du lịch thể thao. Chính phủ ban hành các chính sách giúp tạo

môi trường kinh doanh thuận lợi cho các doanh nghiệp và tổ chức hoạt động trong lĩnh vực thể thao.

2.2. Một số hàm ý chính sách đối với phát triển kinh tế thể thao ở nước ta trong giai đoạn mở cửa, hội nhập quốc tế

Nghiên cứu về kinh tế thể thao ở các nước có nền thể thao tiên tiến cho thấy, kinh tế thể thao mang lại nhiều lợi ích cho phát triển xã hội cũng như tăng trưởng kinh tế. Mối quan hệ giữa phát triển thể thao và tăng trưởng kinh tế là mối quan hệ khăng khít. Minh họa rõ hơn ở sơ đồ 1.

Những bài học kinh nghiệm về thành công của các nước trong phát triển kinh tế thể thao những giai đoạn trước đây có giá trị tham khảo quý báu đối với các nhà quản lý, hoạch định chính sách, trong giai đoạn vấn đề phát triển kinh tế thể thao ở nước ta đang được đặt ra. Qua đó, nghiên cứu đề xuất một số hàm ý chính sách đối với phát triển kinh tế thể thao ở nước ta trong giai đoạn mở cửa, hội nhập quốc tế như sau:

- Một là, nhiệm vụ phát triển kinh tế thể thao, tạo lập và thúc đẩy sự lớn mạnh của thị trường thể thao có thể được đặt ra song hành và tương hỗ với mục tiêu, nhiệm vụ phát triển sự nghiệp thể dục thể thao. Kinh tế thể thao là sản phẩm, kết quả của hoạt động thể thao, nhưng phát triển kinh tế thể thao cũng chính là nhiệm vụ quan trọng để hỗ trợ phát triển phong trào thể dục thể thao quần chúng, nâng cao thành tích thể thao và

trực tiếp huy động nguồn lực phát triển sự nghiệp TDTT.

- Hai là, cần có quyết tâm chính trị đủ mạnh để lãnh đạo, chỉ đạo đổi mới cơ chế quản lý điều hành, phương thức tổ chức các hoạt động thể thao từ cơ chế quản lý hành chính sang cơ chế sự nghiệp có thu và tự chủ tài chính, khuyến khích các hoạt động liên doanh, liên kết nhằm khai thác, sử dụng hiệu quả nguồn lực, đất đai, công trình và nhân lực thể thao.

- Ba là, việc tạo lập thị trường là nhiệm vụ quan trọng để phát triển kinh tế thể thao. Các chính sách của nhiều quốc gia đều hướng tới mở rộng, phát triển thị trường, tạo điều kiện cho các chủ thể kinh tế tham gia thị trường. Một số thị trường ưu tiên đã được xác định trọng tâm trong từng giai đoạn cụ thể.

- Bốn là, trong giai đoạn phát triển kinh tế thể thao, cần có cơ quan đầu mối đủ sức mạnh để tham mưu hoạch định chính sách cho Đảng, Chính phủ, Quốc hội và trực tiếp làm nhiệm vụ giúp Chính phủ quản lý, điều hành hoạt động kinh tế thể thao. Ngoài chức năng tham mưu, quản lý, cơ quan đầu mối còn đóng vai trò quan trọng trong việc cung cấp thông tin thị trường, tư vấn, hỗ trợ đối với các doanh nghiệp, đơn vị kinh tế, tổ chức, cá nhân liên quan.

- Năm là, cần sớm xây dựng hệ thống mã ngành kinh tế thể thao để làm cơ sở thực hiện công tác quản lý nhà nước về kinh tế thể thao cũng như công tác xây dựng, ban hành, sửa đổi, bổ sung các quy định quản lý, điều tiết đối với từng loại hình

ĐỊNH HƯỚNG DÀI HẠN CHO PHÁT TRIỂN TDTT

a) Tạo phong trào rèn luyện sức khỏe rộng khắp trong toàn dân nhằm góp phần xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện.

b) Nâng cao thành tích thể thao, đưa thể thao Việt Nam đạt vị trí cao ở châu lục và từng bước tiếp cận với thế giới ở những môn thể thao có ưu thế, tạo động lực khơi dậy mạnh mẽ, lan tỏa tinh thần yêu nước, niềm tự hào dân tộc trong nhân dân.

c) Hoàn thiện cơ chế thị trường trong lĩnh vực TDTT gắn với sự điều tiết, định hướng của Nhà nước. Ưu tiên phát triển các hoạt động kinh doanh, dịch vụ thể thao và các loại hình thể thao chuyên nghiệp, thể thao giải trí, từng bước đưa thể thao trở thành một ngành kinh tế dịch vụ tổng hợp, đóng góp vào phát triển kinh tế đất nước.

d) Đổi mới cơ chế, phương thức quản lý, khơi dậy tiềm năng, huy động và sử dụng hiệu quả các nguồn lực, mở rộng sự tham gia của các ngành, các cấp thành phần xã hội; chú trọng đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số, ứng dụng khoa học - công nghệ nhằm tạo bước phát triển mạnh mẽ, đột phá trong lĩnh vực TDTT.

PHÁT TRIỂN THỂ THAO

LỢI ÍCH

- Nâng cao sức khỏe, kéo dài tuổi thọ, giảm bệnh tật, giảm chi phí về chăm sóc sức khỏe, y tế;
- Phát triển nguồn nhân lực, nâng cao năng suất lao động phục vụ tăng trưởng kinh tế;
- Phát triển nguồn vốn con người, vốn xã hội
- Tạo ra nhiều công ăn việc làm và các giá trị kinh tế, đóng góp trực tiếp tăng thu ngân sách;
- Giảm tổn thất kinh tế liên quan tới các vấn đề an sinh xã hội;

PHÁT TRIỂN NGÀNH DỊCH VỤ

TĂNG TRƯỞNG VÀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ

SƠ ĐỒ 1: MỐI LIÊN HỆ GIỮA PHÁT TRIỂN THỂ THAO, PHÁT TRIỂN DỊCH VỤ VÀ TĂNG TRƯỞNG VÀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ

kinh doanh, dịch vụ thể thao nhằm phù hợp với thực tiễn, đặc biệt là các quy định về thuế và đăng ký kinh doanh.

3. KẾT LUẬN

Phát triển kinh tế thể thao ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay cần được đặt ra như một

nhiệm vụ quan trọng. Bên cạnh việc đánh giá thực trạng trong nước, cần tiếp thu mô hình, kinh nghiệm phát triển kinh tế thể thao ở các quốc gia trên thế giới, đặc biệt là các quốc gia có điều kiện kinh tế - xã hội gần với nước ta để làm cơ sở đưa ra các chính sách, giải pháp phù hợp

để phát triển kinh tế thể thao ở nước ta trong giai đoạn mở cửa, hội nhập quốc tế hiện nay. ■

(Ngày tòa soạn nhận bài: 12/03/2024, ngày phân biện đánh giá: 26/03/2024, ngày chấp nhận đăng: 21/04/2024).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chris Gratton, Peter Taylor (2002), The Economics of Sport and Recreation, An Economic Analysis, Taylor & Francis e-Library.
2. Jaume García (2019), Sports (and) Economics, Funcas Social and Economic Studies
3. Emmanuel Acquah-Sam (2021), Developing Sports for Economic Growth and Development in Developing Countries, European Scientific Journal, ESJ, 17(15).
4. Trung tâm Thông tin TDTT (2018), Chuyên đề Giá trị của nền công nghiệp thể thao, Thông tin tổng hợp, bản tin nội bộ phục vụ quản lý nhà nước ngành TDTT, số 79.
5. <https://kinhtevadubao.vn/di-tim-loi-giai-cho-bai-toan-phat-trien-kinh-te-the-thao-viet-nam-24778.html>